

LV

LV

LV

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 26.9.2008
COM(2008) 586 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS
PAR SUBSIDIARITĀTI UN PROPORCIONALITĀTI

(15. ziņojums „Tiesību aktu labāka izstrāde”, 2007. gads)

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

PAR SUBSIDIARITĀTI UN PROPORCIONALITĀTI

(15. ziņojums „Tiesību aktu labāka izstrāde”, 2007. gads)

1. Ievads

Šis ir piecpadsmitais gada pārskats par subsidiaritātes un proporcionalitātes principu piemērošanu, kuru Komisija iesniedz Eiropadomei un Eiropas Parlamentam saskaņā ar protokolu, kas pievienots Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam. Atšķirībā no trīs iepriekšējo gadu ziņojumiem, šajā ziņojumā netiek aplūkoti labāka regulējuma vispārīgāki jautājumi, jo tiem pievēršas Otrajā labāka regulējuma stratēģiskajā pārskatā Eiropas Savienībā¹.

Pārskatā arī izcelti divi notikumi 2007. gadā, kas ietekmē to, kā tiek piemēroti subsidiaritātes un proporcionalitātes principi. Pirmkārt, tika izveidota Ietekmes novērtējuma padome, kā rezultātā tika pastiprināta subsidiaritātes un proporcionalitātes pārbaude Komisijas veiktajos ietekmes novērtējumos, otrkārt, jaunais līgums, ja to ratificētu, radītu jaunu svarīgu lomu dalībvalstu parlamentiem šo divu principu piemērošanas novērtēšanā.

2. Tiesiskais regulējums un iestāžu sistēma

2.1. Subsidiaritātes un proporcionalitātes principi

Subsidiaritātes un proporcionalitātes vispārējās definīcijas ir iekļautas Eiropas Kopienas dibināšanas līguma (EK Līguma) 5. panta 2. un 3. punktā. Līguma 30. protokolā sniegta sīkāka informācija par to, kā šie abi principi būtu jāpiemēro.

Subsidiaritāte ir vadošais princips, nosakot robežu starp dalībvalsts un ES atbildību, proti, *kuram būtu jārīkojas?* Ja Kopienai attiecīgajā jomā ir ekskluzīva kompetence, nav šaubu par to, kuram būtu jārīkojas, un subsidiaritāti nepiemēro. Ja par attiecīgo jomu ir atbildīga gan Kopiena, gan arī dalībvalstis, saskaņā ar subsidiaritātes principu skaidri tiek atbalstīta prezumpcija par labu decentralizācijai. Kopienai būtu jārīkojas vienīgi tad, ja dalībvalstis nespēj pilnībā sasniegt paredzētās darbības mērķus (nepieciešamības tests) vai ja tos var vieglāk sasniegt Kopiena (pievienotās vērtības tests vai salīdzināts lietderīgums).

¹ COM (2008) 32, 30.1.2008.

Subsidiaritāte ir dinamisks jēdziens, un vērtējums par to, kā šis princips jāpiemēro, laika gaitā attīstīsies. Subsidiaritātes princips ļauj Kopienai, ievērojot savas pilnvaras, izvērst plašāku rīcību, ja to prasa apstākļi vai, gluži otrādi, tas nozīmē, ka Kopienas darbība būtu jāierobežo vai jābeidz, ja tā vairs neiztur subsidiaritātes testu².

Proporcionalitāte ir vadošais princips, nosakot, kā Eiropas Savienībai būtu jāsteno sava kompetence – gan ekskluzīvā, gan dalītā (*kādai būtu jābūt ES rīcības formai un saturam?*). Gan EK Līguma 5. pantā, gan protokolā noteikts, ka rīcībai nebūtu jāpārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu Līguma mērķus. Pieņemot lēmumu, priekšroka vienmēr jādod visekonomiskākajam risinājumam.

2.2. Piemērošanas veidi, iespējas izteikt piezīmes un pēckontrole

Visām Eiropas Savienības iestādēm, īstenojot savas pilnvaras, jāievēro abi principi. Īpašas saistības ir noteiktas protokolā un Iestāžu 1993. gada nolīgumā par subsidiaritāti³. Tālāk apkopoti daži galvenie elementi, bet izmaiņas, kādas ieviestu Lisabonas līgums, ir izklāstītas 4.1. iedaļā.

Komisijai pirms tiesību aktu ierosināšanas jāveic plaša apspriešanās; katra tiesību akta priekšlikuma paskaidrojuma rakstā jānorāda pamatojums secinājumam, ka priekšlikums atbilst subsidiaritātes un proporcionalitātes principam; un jāņem vērā slogs, kas gulstas uz Kopienu, valstu valdībām, pašvaldības iestādēm, uzņēmējiem un pilsoņiem. Kā izskaidrots 3.1. iedaļā, Komisijas ietekmes novērtējuma sistēma palīdz nodrošināt to, ka subsidiaritāte un proporcionalitāte tiek stingri analizēta attiecībā uz visiem būtiskajiem priekšlikumiem.

Eiropas Parlamentam un Padomei jāsniedz pamatojums attiecībā uz subsidiaritāti, ja to izdarītais grozījums ietekmē Kopienas rīcības apjomu⁴. Ja piemēro konsultāciju vai sadarbības procedūru, Padomei jāinformē Parlaments par savu nostāju attiecībā uz subsidiaritātes un proporcionalitātes principa piemērošanu, iesniedzot pamatojumu⁵.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Reģionu komiteja pauž savu viedokli vai nu tad, kad ar tām apspriežas, vai atzinumos, ko tās sniedz pēc savas iniciatīvas. Arī Eiropas Kopienas lietu komiteju konference (*COSAC*) var sniegt atzinumu par subsidiaritātes principa piemērošanu⁶.

Kopš 2006. gada septembra Komisija ir nosūtījusi tiesību aktu priekšlikumus dalībvalstu parlamentiem, aicinot tos paust savu viedokli par tiem. Lai arī šāda apmaiņa attiecas uz daudz plašāku jomu nekā subsidiaritātes un proporcionalitātes principu piemērošana, daudzi komentāri, kas ir saņemti no dalībvalstu parlamentiem, attiecas uz minētajiem principiem.

Visbeidzot, Tiesa un Pirmās instances tiesa var pārskatīt iestāžu aktu likumību attiecībā uz saderību ar subsidiaritātes principu.

² Protokola 3. pants.

³ Pieņemts 17.11.1993., OV C 329, 6.12.1993., 132. lpp.

⁴ Iestāžu 1993. gada nolīguma par subsidiaritāti 2. iedaļas 3. punkts.

⁵ Protokola 12. pants.

⁶ Amsterdamas līguma Protokola par dalībvalstu parlamentu lomu Eiropas Savienībā 6. punkts.

3. Kā Komisija principus piemērojusi 2007. gadā

3.1. Ietekmes novērtējumi un Ietekmes novērtējuma padome

Subsidiaritātes un proporcionalitātes principu analīze ir daļa no Komisijas ikdienas darba, izstrādājot jaunas politikas iniciatīvas, tomēr ietekmes novērtējumu ieviešana ir vēl vairāk nostiprinājusi mērķtiecīgu pārbaudi. Pateicoties Komisijas ietekmes novērtējumu sistēmai, iespējams veicināt lēmumu pieņemšanu, balstoties uz plašāku informāciju, visā likumdošanas procesā. Tas uzlabo priekšlikumu kvalitāti, nodrošinot, ka iniciatīvas balstās uz pārskatāmiem pierādījumiem, ieinteresēto personu ieguldījumu un rūpīgu un integrētu analīzi par to, kāda ietekme dažādiem problēmas risinājumiem būtu uz ekonomiku, sociālo jomu un vidi. Subsidiaritātes un proporcionalitātes analīze ir šādas pieejas būtisks aspekts.

Lai arī ietekmes novērtējums jau ir iekļauts Komisijas darbības metodēs un lēmumu pieņemšanas procesā, Komisija ir apņēmusies turpināt uzlabot sistēmu. Būtisks notikums bija Ietekmes novērtējuma padomes (INP) izveide 2006. gada novembrī, lai nodrošinātu neatkarīgu kvalitātes atbalstu un kontroli Komisijas dienestu sagatavotiem ietekmes novērtējumiem⁷. INP atzinumus formāli integrē Komisijas iekšējā lēmumu pieņemšanā, sākot no departamentu savstarpējām apspriedēm līdz galīgajai pieņemšanai kolēģijā. Tie ir pieejami arī citām iestādēm un plašai sabiedrībai pēc tam, kad attiecīgā Komisijas iniciatīva ir pieņemta. Savos atzinumos INP bieži iesaka būtiskus uzlabojumus ietekmes novērtējumu pamatelementos, tostarp attiecībā uz subsidiaritāti un proporcionalitāti. Daži piemēri minēti 3.2. iedaļā⁸.

Balstoties uz INP darba rezultātiem un ietekmes novērtējuma sistēmas neatkarīgu novērtējumu, Komisija ir nolēmusi tuvināt praksei subsidiaritātes un proporcionalitātes analīzes vadlīnijas, kas ir iekļautas pārstrādātajās Ietekmes novērtējuma pamatnostādņēs, kuras paredzēts pieņemt 2008. gada otrajā pusē. Vadlīnijās tiks ietverti skaidri formulēti jautājumi, kas būs stingri balstīti uz Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 30. protokolu un kuri būs jāizvērtē katrā ietekmes novērtējumā. Pārskatītajās vadlīnijās arī tiks uzsvērts tas, ka, kaut arī ietekmes novērtējumos parasti tiek izskatītas problēmas, kuras var risināt ar rīcību ES līmenī, tajos jāņem vērā tas, ka problēmām un pasākumiem, kas tiek veikti to risināšanai, var būt dažāda ietekme dažādās dalībvalstīs un Eiropas Savienības reģionos⁹.

Šīs izmaiņas palīdzēs panākt to, ka Komisija veic savu priekšlikumu stingrāku un pārskatāmāku analīzi un sniedz tiem labāku pamatojumu nekā jebkad iepriekš. Tas ir būtiski, ņemot vērā to, ka tad, ja spēkā stāsies Lisabonas līgums, dalībvalstu parlamentiem būs lielāka loma.

3.2. Piemēri tam, kā Komisija piemēroja principus

Šajā iedaļā aprakstīts, kā Komisija savos ietekmes novērtējumos ir analizējusi subsidiaritāti un proporcionalitāti, rezultātā dodot priekšlikumiem citu ievirzi vai atsakoties no tiem.

Pamatojoties uz ietekmes novērtējuma ietvaros veikto analīzi, 2007. gadā tika apturēti divi priekšlikumi uzņēmējdarbības tiesību jomā. Pirmais attiecās uz iespējamu *Ieteikumu par*

⁷ „Kvalitātes atbalsta un kontroles stiprināšana Komisijas ietekmes novērtējumos – Ietekmes novērtējuma padome”, SEC(2006) 1457.

⁸ Pārskatu par INP pirmo darbības gadu skatīt SEC(2008)120, 30.1.2008.

⁹ http://ec.europa.eu/governance/impact/key_en.htm

biržas sarakstā iekļauto uzņēmumu kapitāla un kontroles samērīgumu. Ietekmes novērtējumā tika secināts, ka no proporcionalitātes viedokļa nav pārliecības, ka direktīva vai ieteikums būtu vismazāk apgrūtinošais veids, kā mazināt risku, ka tās personas visās ES dalībvalstīs, kam pieejama iekšējā informācija, gūtu personisku labumu. Tajā tika secināts, ka tirgus spēku, dalībvalstu regulējuma iniciatīvu un esošā Kopienas tiesību aktu kopuma apvienojums ir pietiekams un, trūkstot empīriskiem pierādījumiem par to, ka pastāv akciju turētāju ekspropriācija, un par tās apmēru, turpmāku pasākumu pieņemšana varētu draudēt ar to, ka emitentiem tiktu radītas ievērojamas izmaksas un akciju turētāji tiktu kontrolēti, no tā negūstot samērīgu labumu.¹⁰

Otrs gadījums uzņēmējdarbības tiesību jomā attiecās uz priekšlikumu *direktīvai par sabiedrību juridiskās adreses pārrobežu pārcelšanu.* Ietekmes novērtējumā tika secināts, ka vēl nav zināma spēkā esošo uz pārrobežu mobilitāti attiecīgo tiesību aktu (direktīva par pārrobežu apvienošanu) ietekme un jautājumā par juridiskās adreses pārcelšanu drīzumā precizējumu varētu sniegt Tiesa. Tā rezultātā novērtējumā tika secināts, ka direktīva nav samērīgs problēmas risinājums un būtu lietderīgāk sagaidīt, kamēr varēs pilnībā novērtēt šo notikumu ietekmi un labāk noteikt ES rīcības nepieciešamību un apjomu.¹¹

Pēc Ietekmes novērtējuma padomes veiktās rūpīgās pārbaudes vairākas iniciatīvas tika būtiski pārskatītas. Piemēram, *Iniciatīvā par skolotāju izglītības kvalitātes uzlabošanu*¹² daudz skaidrāk tika noteikta ES iniciatīvu iespējamā atbalsta loma dalībvalstu kompetences kontekstā. Tāpat *Rīcības plānā par efektīvu konsulāro aizsardzību trešās valstīs*¹³ tika vēlreiz rūpīgi izskatīta nepieciešamība pēc ES rīcības un ierosināta mērenāka pieeja.

Priekšlikumā *direktīvai par sankciju pārrobežu izpildi ceļu satiksmes drošības jomā* sākotnēji bija divas atsevišķas daļas – pirmā nolūkā izveidot efektīvu pārrobežu izpildes sistēmu, kas nodrošinātu, ka tiek veikti pasākumi attiecībā uz visiem ātruma ierobežojuma pārkāpumiem, ko kādā dalībvalstī izdarījuši citas dalībvalsts autovadītāji, bet otra – panākt, lai valstu ceļu satiksmes drošības prakse atbilstu konkrētām prasībām par veikto pārbaužu skaitu un pēcpasākumiem attiecībā uz reģistrētajiem pārkāpumiem. Atzinumā par projekta ietekmes novērtējumu INP pieprasīja, lai priekšlikuma abas daļas tiktu skaidri nodalītas un katrai daļai atsevišķi tiktu veikts novērtējums attiecībā uz ES pievienoto vērtību, proporcionalitāti un subsidiaritāti. Komisija 2008. gada martā pieņēma tikai priekšlikumu sākotnējā projekta pirmajai daļai, atsakoties no daļas, kurā bija ietvertas prasības valstu izpildes sistēmām¹⁴.

¹⁰ SEC(2007) 1705.

¹¹ SEC(2007) 1707.

¹² COM(2007) 392.

¹³ COM(2007) 767.

¹⁴ COM(2008) 151.

4. Kā principus piemēroja citi procesu dalībnieki

4.1. Dalībvalstu parlamenti

Ja tiktu ratificēts Lisabonas līgums, tiktu ieviestas vairākas izmaiņas dalībvalstu parlamentu lomā ES likumdošanā¹⁵. Viens no svarīgākajiem jauninājumiem attiecas uz *ex ante* politiskās kontroles un tiesu iestāžu veiktās *ex post* kontroles ieviešanu pār subsidiaritātes principu. *Ex ante* politisko kontroli īstenotu, ieviešot agrīnās brīdināšanas mehānismu. Tādējādi dalībvalstu parlamenti varētu nosūtīt argumentētu atzinumu gadījumos, kad tie uzskata, ka Eiropas tiesību akta priekšlikums neatbilst subsidiaritātes principam¹⁶. Valstu parlamenti tiktu regulāri informēti par visiem tiesību aktu priekšlikumiem un, izņemot pienācīgi pamatotus steidzamus gadījumus, tiem sava nostāja būtu jādara zināma astoņu nedēļu laikā¹⁷. Atkarībā no tā, cik atbilžu būtu saņemts no dalībvalstu parlamenti, Līgumā būtu paredzēti divi mehānismi – „dzeltenā karte” un „oranžā karte”, kā rezultātā priekšlikums tiktu pārskatīts un, iespējams, atsaukts. Attiecībā uz tiesu iestāžu veikto *ex-post* kontroli Līgumā būtu iekļauti jauni noteikumi, saskaņā ar kuriem dalībvalstu parlamenti un Reģionu komitejai būtu jāvērtē Tiesā gadījumos, kad ir aizdomas, ka tiek pārkāpts subsidiaritātes princips.¹⁸

Ar procedūru, kas ir atšķirīga no šā agrīnās brīdināšanas mehānisma – kaut arī dažos aspektos ir tam līdzīga –, Komisija kopš 2006. gada visas jaunās iniciatīvas ir sūtījusi dalībvalstu parlamenti un ir ieviesusi procedūru, ar kuru atbild uz to sniegtajiem atziniem¹⁹. Līdz 2007. gada decembrim Komisija bija saņēmusi 166 atzinius no 25 valstu parlamenti 19 dalībvalstīs. Tie attiecās uz 86 Komisijas dokumentiem²⁰.

Subsidiaritātei un proporcionalitātei tika pievērsta liela uzmanība valstu parlamentu izvirzītajos jautājumos. Piemēram,

- Vācijas Bundesrāte uzskatīja, ka priekšlikumā pamatnostādņem par augsnes aizsardzību²¹ nav ievērots subsidiaritātes princips, savukārt Francijas Senāts uzskatīja, ka nav pietiekamas informācijas par noteikumu par augsnes piesārņošanu izmaksām, lai varētu pārbaudīt, vai ir ievērots proporcionalitātes princips. Kā norādīts 4.2. iedaļā, priekšlikuma sakarā gan Eiropas Parlamentā, gan Padomē notika aktīvas diskusijas par subsidiaritāti un proporcionalitāti.
- Gan Francijas Senāts, gan Vācijas Bundesrāte arī izteica šaubas par to, vai ir nepieciešams priekšlikums par ceļu infrastruktūras drošību²². Eiropas Parlamentā viedokļi atšķīrās – lielākā daļa deputātu vēlējās, lai Komisija darbotos apņēmīgāk, toties citi iebilda pret to, par iemeslu minot subsidiaritāti.

¹⁵ 1. un 2. protokols.

¹⁶ Tas attiecas uz Komisijas priekšlikumiem, dalībvalstu grupu iniciatīvām (piemēram, sadarbība krimināltiesību jomā) Eiropas Parlamenta iniciatīvām, Eiropas Tiesas pieprasījumiem, Eiropas Centrālās bankas ieteikumiem un Eiropas Investīciju bankas pieprasījumiem pieņemt Eiropas tiesību aktus.

¹⁷ Protokola par dalībvalstu parlamentu lomu Eiropas Savienībā 4. punkts.

¹⁸ Protokola par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu 8. pants.

¹⁹ „Pilsoņu programma – Eiropas efektivitātes nodrošināšanai”, COM(2006) 211.

²⁰ Sīkāks pārskats par atziniem dots 1. pielikumā.

²¹ COM(2006) 232.

²² COM(2006) 569.

- Francijas Senāts pauda viedokli, ka, no subsidiaritātes un proporcionalitātes viedokļa raugoties, Komisija nav pamatojusi savu priekšlikumu par augļu un dārzeņu tirgus reformu²³. Apspriežoties Padomē, Komisija mainīja un papildināja dokumenta apsvērumu, lai skaidrāk formulētu šos punktus.
- Saistībā ar Zaļo grāmatu par tabaku²⁴, Folketings (DK) un Riksdāgs (SE) norādīja uz subsidiaritāti un pauda viedokli, ka šos jautājumus būtu piemērotāk risināt valstu līmenī.

Jāatzīmē, ka divu koordinētu subsidiaritātes jautājumiem veltītu pasākumu ietvaros, kurus vadīja COSAC un kas tika sākti 2006. gada beigās, tika sniegti 35 atzinumi. COSAC 2007. gadā sāka vēl vienu šādu pasākumu saistībā ar Padomes pamatlēmumu par cīņu pret terorismu²⁵. Līdz 2008. gada janvāra beigām pasākumā bija piedalījušās 29 valstu parlamentu palātas no 40. Pasākuma mērķis bija imitēt Lisabonas līgumā ierosinātās procedūras, kaut arī Apakšnams iebilda pret priekšlikumu, pamatojoties uz subsidiaritāti, bet Bundestāgs iebilda pret to, pamatojoties uz proporcionalitāti. Vairākas palātas uzskatīja, ka argumenti par labu subsidiaritātei nav pietiekami. Visas palātas apšaubīja Eiropas Savienības rīcības pievienoto vērtību salīdzinājumā ar Eiropas Padomes rīcību.

4.2. Eiropas Parlaments un Padome

Eiropas Parlaments un Padome jautājumiem par subsidiaritāti un proporcionalitāti pievērsās vairākkārt.

Apspriežot *Jūras vides stratēģijas pamatdirektīvu*, Parlaments pirmajā lasījumā grozīja Komisijas priekšlikumu, ieviešot stingrāku un juridiski saistošu pienākumu sasniegt rezultātus. Dažas dalībvalstis pēc tam iebilda, ka Parlamenta grozītās direktīvas galvenais mērķis („sasniegt vai saglabāt labu vides stāvokli jūras vidē”) varētu izrādīties problemātisks no proporcionalitātes viedokļa. Šīs dalībvalstis pauda bažas, ka pamatdirektīvas īstenošana dažās situācijās varētu radīt nesamērīgas izmaksas, un pieprasīja, lai tiktu iekļauta klauzula, kurā tiktu risināts šis jautājums. Eiropas Parlaments otrajā lasījumā piekrita jaunam mērķa formulējumam („veic nepieciešamos pasākumus, lai [...] sasniegtu”), kā arī noteica, ka ar konkrētiem nosacījumiem dalībvalstīm nav jāveic īpaši pasākumi, ja izmaksas būtu nesamērīgas, ņemot vērā jūras videi radītos apdraudējumus. Dažas dalībvalstis pauda viedokli, ka aizsargpasākumi attiecībā uz izmaksām, par kuriem tika panākta vienošanās, paši par sevi ir nesamērīgi piesardzīgi, un šā iemesla dēļ atturējās Padomē paust viedokli, ka tie ir nevajadzīgi vājināti.

Apspriežoties Padomē par *direktīvu par augsnes aizsardzību* 2007. gada decembrī, tika mēģināts panākt dalībvalstīm rīcības brīvību un samazināt direktīvas īstenošanas izmaksas. Tomēr dažas dalībvalstis joprojām uzskata, ka augsnes politika ir valstu kompetence un priekšlikumā nav ievēroti subsidiaritātes un proporcionalitātes principi. Kaut arī Eiropas Parlamenta Juridisko lietu komisija pieņēma atzinumu, ar kuru minēto priekšlikumu noraida subsidiaritātes iemeslu dēļ, Eiropas Parlaments nepiekrita šim viedoklim.

Kā minēts 2.2. iedaļā, Padomei un Eiropas Parlamentam būtu jāņem vērā subsidiaritāte un proporcionalitāte, ierosinot grozījumus, kam ir ietekme uz Kopienas darbības apjomu. Nedaudzie grozījumi, kuros tas ir darīts, liecina par lielākām Eiropas Parlamenta un Padomes

²³ COM(2007) 17.

²⁴ COM(2007) 27.

²⁵ COM(2007) 650.

grūtībām veikt ietekmes novērtējumus nozīmīgiem grozījumiem, kas tiek ierosināti, jo īpaši tādēļ, ka politisko diskusiju laikā tie tiek mainīti, sadalīti vai apvienoti, pirms par tiem tiek balsots. „Vienotās pieejas ietekmes novērtējumam”²⁶ pārskats, kas tiks veikts 2008. gadā, rada iespēju Padomei, Eiropas Parlamentam un Komisijai apspriest veidus, kā atvieglot grozījumu novērtēšanu.

4.3. Reģionu komiteja

Reģionu komiteja 2007. gada martā sāka interaktīvā Subsidiaritātes uzraudzības tīkla darbību, pamatojoties uz rezultātiem, kas tika iegūti testa posmos 2005. un 2006. gadā. Tīkls galvenokārt ir orientēts uz vietējām un reģionālajām iestādēm, taču piedalīties ir aicinātas arī ES un valstu iestādes. Tīkls ir organizēts, izmantojot interaktīvu tīmekļa vietni²⁷. Reģistrēti dalībnieki pa e-pastu saņem brīdinājumu gadījumos, kad saistībā ar jaunu politikas dokumentu, ko izstrādā Komisija, jāpārbauda atbilstība subsidiaritātes principam. Apsvērumi Reģionu komitejai (izmantojot standartizētu elektronisko veidlapu) jāiesniedz aptuveni sešu nedēļu laikā kopš pārbaudes izsludināšanas tīklā. Šī elektroniskā platforma cita starpā palīdzēs Eiropas Komisijai un Reģionu komitejai īstenot savu 2005. gada sadarbības nolīgumu, saskaņā ar kuru tās noteiks prioritātes, kurām nepieciešami īpaši pēcpasākumi subsidiaritātes un proporcionalitātes jomā.

4.4. Eiropas Kopienų Tiesa

2007. gadā tika apstiprināta pastāvošā tiesu prakse attiecībā uz subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem. Pirmās instances tiesa (PIT) nāca klajā ar interesantām piezīmēm par subsidiaritāti, divās lietās sniedzot *obiter dicta*, un sīkāk iztirzāja proporcionalitātes principa piemērojamību konkurences tiesību jomā.

Lietā T- 374/04 *Vācija pret Komisiju*²⁸ PIT Komisijas pierādīšanas pienākumu, īstenojot uzraudzības pilnvaras saskaņā ar sekundārajiem tiesību aktiem, saistīja ar subsidiaritātes principu. PIT izskatāmajā lietā Vācija apstrīdēja Komisijas lēmumu par tās valsts plānu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu piešķiršanai, kurā Komisija noraidīja Vācijas ierosinātos noteikumus par *ex post* pielāgojumiem, veicot samazinājumus, un to pamatoja tādējādi, ka tie pārkāpj Direktīvu 2003/87/EK.²⁹ PIT izskatīja, vai ir likumīgs Komisijas secinājums par to, ka Vācija ir pārkāpusi direktīvas kritērijus. Taisot spriedumu, PIT pievērsās pilnvaru dalīšanai starp Komisiju un dalībvalstīm šajā jomā. Tā secināja, ka gadījumā, ja nepastāv Kopienas tiesību norma, kurā skaidri un precīzi noteikta forma un metodes, kas dalībvalstīm jāizmanto, lai nodrošinātu direktīvu lietderīgo iedarbību, tad Komisijai ir pietiekami juridiski pamatoti jāpierāda, ka dalībvalsts izmantotie līdzekļi ir pretrunā ar Kopienas tiesībām. Tā arī secināja, ka tad, ja kādā jomā EK un dalībvalstīm ir dalīta kompetence, Komisijai ir jāpierāda, kādā mērā ir ierobežotas dalībvalstu pilnvaras. Visbeidzot Tiesa secināja, ka Komisija nav pietiekami pamatoti pierādījusi, ka apstrīdētie *ex post* pielāgojumi ir pretrunā ar Līguma mērķiem, un anulēja lēmuma attiecīgo daļu.

Lietā *Minin pret Komisiju*³⁰ PIT apstiprināja pamatojumu nolēmumiem *Yusuf* un *Ayadi* lietās³¹. Līdz ar to tiek skaidri noteikts, ka subsidiaritātes princips neattiecas uz

²⁶ Pieņemts saskaņā ar 2003. gada Iestāžu nolīgumu par labāku tiesību aktu izstrādi.

²⁷ <http://subsidiarity.cor.europa.eu>

²⁸ 2007. gada 7. novembra spriedums - vēl nav paziņots.

²⁹ Direktīva 2003/87/EK (OV L 275, 2003., 32. lpp.) (Emisiju tirdzniecība).

³⁰ Lieta T-362/04, 2007. gada 31. janvāra spriedums, ECR 2007. II-2003. lpp.

³¹ Lieta T-306/01 *Yusuf and Al Barakaat International Foundation* pret Padomi, 2005., ECR 11-3533, 112. līdz 116. punkts, un lieta T-253/02 *Ayadi* pret Padomi, 2006., ECR II - 2139, 87. līdz 89. punkts.

ekonomiskajām sankcijām pret trešām valstīm. Tomēr PIT paziņoja, ka, pat pieņemot, ka subsidiaritātes princips ir piemērojams, ir „acīmredzams, ka Drošības padomes rezolūciju vienota īstenošana dalībvalstīs, kas vienlīdz jāveic visām ANO dalībvalstīm, var tikt labāk veikta Kopienas līmenī nekā valsts līmenī”.

*Alrosa*³² lietā PIT proporcionalitātes principu pirmo reizi piemēroja lēmumiem saskaņā ar 9. pantu Regulā 1/2003³³ par konkurences noteikumu īstenošanu. Minētais pants attiecas uz saistībām, ko uzņemas uzņēmumi un kuras Komisija padara saistošas. Šīs lietas pamatā bija Komisijai paziņots tirdzniecības līgums starp diviem uzņēmumiem, kas darbojas neapstrādātu dimantu ražošanas un piegādes tirgū. Viens no uzņēmumiem uzņēmās pienākumu izbeigt visus iepirkumus no otras puses, kuru Komisija padarīja tam saistošu, pieņemot lēmumu saskaņā ar 9. pantu. Otrs uzņēmums *inter alia* apstrīdēja lēmumu, pamatojot tādējādi, ka tas pārkāpj proporcionalitātes principu un apgalvojot, ka visu otras puses veikto piegāžu aizliegums ir nesamērīgs. PIT apstiprināja, ka, lai arī 9. pantā nav tiešas atsauces uz proporcionalitāti, Komisijai jāievēro šis princips, jo tas ir Kopienas tiesību vispārīgs princips. Tā secināja, ka visu tirdzniecības attiecību pilnīga aizliegšana pārkāpj proporcionalitātes principu, un atcēla lēmumu³⁴.

5. Secinājumi

Pamatojoties uz iepriekš izklāstīto analīzi, var izdarīt trīs vispārīgus secinājumus. Pirmkārt, 2007. gadā visi sistēmas dalībnieki gan valstu, gan Eiropas līmenī deva ieguldījumu, lai panāktu, ka Kopienas priekšlikumi tiek rūpīgi pārbaudīti, lai nodrošinātu, ka tie atbilst subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem. Ir pierādījies, ka tas darbojas labi. Otrkārt, rūpīgas pārbaudes process tiek veicināts vairākos veidos – Komisijai pastiprinot ietekmes novērtējuma sistēmu, kā arī valstu parlamentos un Reģionu komitejā. Treškārt, tas, ka valstu parlamenti un ES iestādes ir izvirzījušas līdzīgus jautājumus, liecina, ka tiek panākta arvien lielāka vienprātība par to, kā subsidiaritāte un proporcionalitāte izpaužas praktiski. Komisija turpinās rūpīgi sekot šīm attīstības tendencēm.

³² Lieta T-170/06, 2007. gada 11. jūlija spriedums, vēl nav paziņots.

³³ OV L 1, 2003., 1. lpp.

³⁴ Jāatzīmē, ka Komisija pašlaik pārsūdz šo spriedumu.

1. pielikums. No valstu parlamentiem saņemto atzinumu skaits

	Valstu parlamentu palātas	Saņemtie atzinumi
1	FR Sénat	40
2	DE Bundesrat	21
3	UK House of Lords	18
4	SE Riksdag	17
5	PT	13
6	DK Folketing	12
7	CZ Sénat	11
8	IE (Joint EU Committee)	5
9	NL (abas palātas)	3
10	DE Bundestag	3
11	LT Seimas	3
12	FR Assemblée nationale	2
13	BE Sénat	2
14	UK House of Commons	2
15	HU	2
16	LUX	2
17	EE Riigikogu	2
18	CZ Chambre des députés	1
19	IT Camera dei Deputati	1
20	BE Chambre des Représentants	1
21	PL Sejm	1
22	PL Senat	1
23	FI	1
24	SI	1
25	SK	1
	Kopā	166